

baran

ZENON STANISŁAW BARAN

Zenon Stanisław Baran urodził się 28 września 1932 roku we wsi Dychawica na Ziemi Łukowskiej. Po ukończeniu szkoły powszechnej (1944) w sąsiednim Lisikierzu oraz gimnazjum (1948) i liceum ogólnokształcącego (1950) w Żelechowie, studiował na Wydziale Łączności Politechniki Warszawskiej, gdzie otrzymał stopnie inżyniera łączności (1954) i magistra inżyniera łączności (1958), specjalizacja Teletransmisja. Pracę zawodową rozpoczął w 1955 roku w Katedrze Telegrafii Politechniki Warszawskiej jako konstruktor (do 1956 roku), a następnie starszy asystent ds. naukowo-badawczych (do 1960 roku), starszy asystent ds. dydaktycznych (do 1966 roku) i adiunkt (do 1975 roku), pełniąc w tym czasie obowiązki wykładowcy w Studium Wojskowym Politechniki Warszawskiej wskutek powołania go do czynnej, dwuletniej służby wojskowej (1970–1971). Stopień doktora nauk technicznych uzyskał na Wydziale Łączności Politechniki Warszawskiej po obronie rozprawy *Transmisja z niesymetryczną modulacją fazy* (1966). Na stanowisko docenta w Instytucie Teleelektroniki (od 1976 roku — Telekomunikacji) Politechniki Warszawskiej został powołany po pozytywnej ocenie przez Centralną Komisję Kwalifikacyjną jego dorobku naukowego i uznaniu go za równoważny rozprawie habilitacyjnej (1975). Sprawował funkcje kierownika Zakładu Systemów Teletransmisyjnych (1978–1987), zastępcy dyrektora (1975–1980) oraz dyrektora Instytutu Telekomunikacji (1987–1991). W latach 1957–1992 kierował zespołem naukowo-dydaktycznym.



Ze względu na stan zdrowia w 1994 roku przeszedł na emeryturę.

Krótkoterminowe staże naukowe (od kilku tygodni do kilku miesięcy) odbył w Technische Universität w Dreźnie (1965 i 1971), Technische Hochschule w Ilmenau (1971), Institute National des Sciences Appliquées w Rennes (1979), Institut des Télésystemes w Paryżu (1991), École Nationale Supérieure des Télécommunications w Bretanii (1992). Rewizytował Wydziały Elektroniki w Uniwersytecie Tor Vergata w Rzymie (1987), Politechnice Praskiej (1987), École Nationale Supérieure des Télécommunications w Paryżu (1989) oraz Hochschule für Verkehrswesen w Dreźnie (1989).

Przedmiotem działalności naukowo-badawczej i dydaktycznej Zenona S. Barana jest transmisja sygnałów ziarnistych w kanałach dyspersyjnych z intensywnym wykorzystaniem pasma częstotliwości, zwłaszcza do zastosowań w telegrafii (1955–1970) oraz transmisji danych (1961). Zaprojektowane przez niego

Słowa kluczowe

- teletransmisja
- telegrafia
- transmisja danych
- modemy

B

systemy i urządzenia telegraficzne z modulacją częstotliwości znalazły szerokie zastosowanie w sieci telekomunikacyjnej PKP (w paśmie nadrozmównym) oraz w wojskowych sieciach łączności (w paśmie telefonicznym). Działając z inspiracji docenta doktora Wiesława Fijałkowskiego, Zenon S. Baran powołał zespół specjalistów, który pod jego kierunkiem i przy bezpośrednim jego udziale opracował i wdrożył do produkcji i eksploatacji pierwsze w kraju modemy ma pasmo telefoniczne z modulacją częstotliwości (1963) oraz z modulacją fazy (1975), a także wiele innych modemów, m.in. pierwotnie grupowych i radioliniowych. Oryginalne rozwiązania zagadnień modulacji, filtracji, kodowania liniowego, synchronizacji, korekcji zniekształceń interferencyjnych, sterowania i diagnostyki były przedmiotem wielu patentów i publikacji.

Zenon S. Baran jest współautorem książki *Transmisja danych*, pod redakcją Janusza Sochackiego (WKiŁ, Warszawa 1966), a także kierownikiem zespołu autorskiego i współautorem książki *Problemy transmisji danych* (WKiŁ, Warszawa 1979) oraz podręcznika akademickiego *Podstawy transmisji danych* (WKiŁ, Warszawa 1982). Jest również autorem lub współautorem 4 skryptów wydanych przez Instytut Telekomunikacji Politechniki Warszawskiej (1977, 1982, 1986, 1991). Ponadto jest autorem 34 (w tym 25 opublikowanych) i współautorem 91 (w tym 22 opublikowanych) artykułów naukowych. Za osiągnięcia naukowe i techniczne został wyróżniony Zespołową Nagrodą Państwową (1972) oraz Nagrodami Zespołowymi Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego (1970, 1975, 1976, 1983), Ministra Łączności (1971), a także Komitetu Nauki i Techniki (1966, 1972). Za osiągnięcia w pracy dydaktycznej został uhonorowany Medalem Komisji Edukacji Narodowej (1993). Spośród wielu opracowanych i prowadzonych przez niego wykładów na szczególne podkreślenie zasługują „Podstawy transmisji danych” (od 1968 roku) oraz „Wybrane metody transmisji cyfrowej” (od 1983 roku).

Zenon S. Baran opracował zestaw 12 ćwiczeń do laboratorium transmisji danych (1974), wypromował ponad 60 inżynierów i magistrów, brał udział w pracach Rady Studiów Doktoranckich (1975–1980), współuczestniczył w zorganizowaniu i prowadzeniu różnych stu-

diów podyplomowych (1976–1992), m.in. polsko-francuskiego Studium Podyplomowego Telekomunikacji, Informatyki i Zarządzania Politechniki Warszawskiej — CITCOM-PW (1990–1991), a także w zorganizowaniu wymiany międzynarodowej grup studenckich i nauczycieli akademickich. Był promotorem 5 przewodów doktorskich, a opieka nad 4 następnymi została przerwana w wyniku postanowień restrykcyjnej ustawy o szkolnictwie wyższym z 12 września 1990 roku.

Na Politechnice Warszawskiej był członkiem Rektorskiej Komisji Dyscyplinarnej ds. Studenckich (1987–1990), Komisji Rady Wydziału Elektroniki ds. Rozwoju Kadry (1981–1983) oraz Komisji Programowej (1987–1990), był także przewodniczącym Komisji Przewodów Doktorskich dziedziny telekomunikacji (1980–1990).

Zenon S. Baran był sprawozdawcą Krajowej Grupy Ekspertów IX Komisji Studiów (Transmisja Telegraficzna, 1962–1972) oraz XVII Komisji Studiów (Transmisja Danych, 1971–1984) Międzynarodowego Doradczego Komitetu Telegraficznego i Telefonicznego (Comité Consultatif International Télégraphique et Téléphonique — CCITT), działającego w ramach Union Internationale de Télécommunication (UIT), uczestnicząc w jego różnorodnych pracach w kraju i zagranicą. Brał udział w pracach Rady Programowej Wydawnictw Komunikacji i Łączności (1976–1991).

W latach 1970–1980 pracował jako ekspert w Radzie Specjalistów Jednolitego Systemu Elektronicznych Maszyn Cyfrowych. Był członkiem Rady Naukowej Centrum Naukowo-Technicznego Kolejnictwa (1982–1991) i sprawował funkcję konsultanta tego Centrum (1971–1990). W latach 1988–1993 był także członkiem Rady Techniczno-Ekonomicznej przy Dyrektorsze Generalnym PKP. Od 1982 roku bierze udział w pracy Sekcji Telekomunikacji Komitetu Elektroniki i Telekomunikacji Polskiej Akademii Nauk.

Pragnąc oddać hołd wszystkim swoim Nauczycielom, zwłaszcza tym, którzy w okresie okupacji na zapadłej podlaskiej wsi prowadzili tajne nauczanie z pełnym przedwojennym programem szkoły podstawowej i średniej, wspomina Zygmunta Górala, Stanisława Hajduka i Antoniego Pikulskiego, którym zawdzięcza najwięcej.